

A Creative Street Art Development of Tai Lom in Phetchabun province

การพัฒนาถนนศิลปะเชิงสร้างสรรค์ของชาวไทลื้อในจังหวัดเพชรบูรณ์

พระมหาชนกร กิตติปัญญา (Phramaha Thanakorn Kittipanyo)^{1*},

พระราชพัชรธรรมเมธี (Phra Ratphatcharathammethee)², พระสุธีวชิราภรณ์ (Phra Sutheevachiraporn)³,

คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พยุหะเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 67110 ประเทศไทย
(Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phokhunphamueang Buddhist College, Petchabun Province, 67110, Thailand) |
e-mail: tngr2809@gmail.com; Phralax@gmail.com; mahathavaramethee9799@gmail.com

สุริรัตน์ ณ วิเชียร (Sureerat Na-Wichian)⁴

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก จังหวัดเพชรบูรณ์ 65000 ประเทศไทย
(Boromarajonani College of Nursing, Buddhachinarat, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute, Petchabun Province, 65000, Thailand) |
e-mail: sureerat@bcn.ac.th

Abstract

Background: Promoting local wisdom identity by creating creative spaces is an issue of multicultural development. Consistent with research aims to study history, culture, wisdom, and art, as well as develop learning resources and creative street art for the Tai Lom people in Phetchabun Province.

Methods: The methodology used was qualitative and action research. The key informant groups were purposefully the tourist temple groups, the Tai Lom community artist groups, the research-related network groups, and the tourism-related entrepreneur groups, totaling 56 people. Used semi-structured interviews as a tool for fieldwork to collect data through in-depth interviews, group discussions, and photography. The answers were obtained using interpretive content analysis and presented the research results descriptively.

Results: The historical context with events has long been associated. Culturally, there is clear evidence of the close connection between religion and governance. Wisdom, the temple name changed to reflect auspicious means and is unique to each area. Art, a combination of royal court styles and local art from the lower north and upper central regions of the early Rattanakosin period, shows the church, temple, pagoda, and Phra-Ceo-Mai. Wat Sri Mongkol has developed as a center for learning about culture, religion, and art. In addition, the architectural design of the temple, which is based on Lan Chang art, and Buddhist principles, also reflects creativity. Innovation is a combination of art, Buddhism, and tourism. It has transformed the temple into a contemporary cultural tourist attraction. Creative knowledge, Wat Sri Mongkol effectively conveys the core cultural values (belief, faith, local wisdom). The resource learning development of the 350-meter cultural route between Wat Sri Mongkol and Wat Phraisansakdaram is “Creative Street Art.” Management through 7 main issues: cooperation, development, use of public space, designated roles, community participation, planning and implementation, and maintenance.

Conclusions: The research results in a strong cultural identity, and street art spaces have emerged as “creative cultural tourism destinations.” An important aspect of street art areas is a case study of cultural identity that can be applied to communities through the potential of art and public art as an interdisciplinary research tool.

Keywords: a creative art street; public art; creative cultural tourism destination

บทคัดย่อ

ที่มา(ภูมิหลัง): การส่งเสริมอัตลักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเสริมสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ให้หลากหลายเป็นประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญในการต่อยอดผลงานเชิงสังคมพหุลักษณ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาและศิลปะ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และการพัฒนาถนนศิลปะเชิงสร้างสรรค์ของชาวไทลื้อในจังหวัดเพชรบูรณ์

*Corresponding author: tngr2809@gmail.com

Cite (APA7): Phramaha Thanakorn Kittipanyo, Phra Ratphatcharathammethee, Phra Sutheevachiraporn, & Na-Wichian, S. (2025). A Creative Street Art Development of Tai Lom in Phetchabun province. *Research Community and Social Development Journal*, 19(1), 59-76. <https://doi.org/10.14456/rc-sdj.2025.05>

วิธีการ: ระเบียบวิธีวิจัยที่เลือกใช้ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพพร้อมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทำการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงกลุ่มวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มศิลปินชุมชนไทหล่ม กลุ่มเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และกลุ่มผู้ประกอบการที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว รวมทั้งสิ้น 56 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการถ่ายภาพ สำหรับคำตอบที่ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงตีความ และแสดงผลลัพธ์การวิจัยด้วยวิธีบรรยายพรรณนา

ผลลัพธ์: การศึกษาบริบทในพื้นที่ด้านประวัติศาสตร์ พบว่า มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญในอดีตมาอย่างยาวนาน ด้านวัฒนธรรม พบว่า มีหลักฐานแสดงความเชื่อมโยงระหว่างศาสนากับการปกครอง ด้านภูมิปัญญา พบว่า มีการเปลี่ยนชื่อวัดที่สะท้อนความเป็นสิริมงคลและเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมทางวัฒนธรรมและเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมของชุมชน ด้านศิลปะ พบว่า มีพุทธศิลปะที่ผสมผสานระหว่างศิลปะราชสำนักกับศิลปะพื้นถิ่นภาคเหนือตอนล่างและภาคกลางตอนบนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่คงความเป็นเอกลักษณ์ (โบสถ์ วิหาร เจดีย์ และพระเจ้าไม้) นอกจากนี้ ด้านส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่า วัดศรีมงคลถูกพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ศิลปะ และศาสนา ด้านการพัฒนาวิธีคิดสร้างสรรค์ พบว่า มีการออกแบบเสนาสนะตามแนวคิดพุทธศิลปกรรมล้านช้างและหลักธรรมพระพุทธศาสนา ด้านการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ พบว่า ได้บูรณาการศิลปะ พุทธศิลป์ และการท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน ทำให้วัดกลายเป็นพื้นที่วัฒนธรรมร่วมสมัยและเป็นจุดขายเชิงวัฒนธรรม และด้านองค์ความรู้ ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ พบว่า ศิลปะของวัดศรีมงคลสื่อถึงความเชื่อ ความศรัทธา และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างกลมกลืนและชัดเจน สำหรับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา พบว่า ได้ฟื้นฟูและพัฒนาเส้นทางวัฒนธรรมระหว่างวัดศรีมงคลและวัดโพธิ์สนธิ์ศักดิ์คาราม ระยะทาง 350 เมตร ให้เป็น “ถนนศิลปะเชิงสร้างสรรค์” และการพัฒนาถนนศิลปะเชิงสร้างสรรค์ พบว่า เกิดการบริหารจัดการร่วมกัน 7 ด้าน ได้แก่ ร่วมมือ พัฒนา ใช้พื้นที่สาธารณะ บทบาท ส่วนร่วม เตรียมพร้อมและขับเคลื่อน และดูแลรักษา

บทสรุป: ข้อค้นพบที่ได้ คือ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ผลกระทบเชิงปฏิบัติ คือ พื้นที่ถนนศิลปะกลายเป็น “จุดหมายปลายทางท่องเที่ยววัฒนธรรมสร้างสรรค์” และผลกระทบต่อการวิจัยในอนาคต คือ เกิดเป็นกรณีศึกษาสำคัญเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเพื่อประยุกต์ใช้กับชุมชนผ่านงานศิลปะแบบมีส่วนร่วมและศักยภาพของศิลปะพื้นที่สาธารณะในฐานะเครื่องมือเชิงวิจัยแบบสหวิทยาการ

คำสำคัญ: ถนนศิลปะเชิงสร้างสรรค์; ศิลปะพื้นที่สาธารณะ; จุดหมายปลายทางท่องเที่ยววัฒนธรรมสร้างสรรค์

บทนำ

สังคมพหุลักษณะ (Plural Society) เป็นกลุ่มสังคมที่แยกย่อยออกเป็นกลุ่มภาษา กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มศาสนาหรือเชื้อชาติต่าง ๆ และกลุ่มชุมชน (Lek-Prapai Viriyaphan Foundation, 2016) ดังเช่นกลุ่มชาวไทหล่ม คือ คนไทยเชื้อสายไทยที่อาศัยอยู่ในเขตหล่มสัก หล่มเก่า และเมืองเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ตอนบนของจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยพื้นที่นี้มีการตั้งถิ่นฐานมาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยสุโขทัย (ราวพุทธ

ศตวรรษที่ 20) และยังมีพัฒนาการของเมืองต่อเนื่องมาจนกลายเป็นจังหวัดเพชรบูรณ์ในปัจจุบัน ทั้งนี้ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ คือ เมืองนครเดิดในหล่มเก่า เคยเป็นเมืองสำคัญแต่ถูกทำลาย เหลือเพียงกำแพงอิฐบางส่วน ชุมชนในยุคหลัง เช่น ยุคอยุธยาจนถึงยุครัตนโกสินทร์ตอนต้นเจริญขึ้นมาก โดยเฉพาะในหล่มเก่าและหล่มสัก พบโบราณสถานศิลปะลาวจำนวนมาก ลักษณะวัฒนธรรมของชาวไทยหล่ม มีรากเหง้าทางวัฒนธรรมจากลาวพุงขาวซึ่งสืบเชื้อสายจากหลวงพระบาง โดยใช้ภาษา พิธีกรรม ความเชื่อ และประเพณีเฉพาะกลุ่ม เช่น การนับถือผีควบคู่กับพุทธศาสนา ดังนั้น จึงเป็นแหล่งที่มีพัฒนาการของชุมชน และวัฒนธรรมมาอย่างยาวนานตั้งแต่ก่อนประวัติศาสตร์ จนกลายเป็นสังคมเมืองในปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง โดยมีกลุ่มชาวไทยหล่มเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นที่ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน (Document and Archives Committee, 1999)

ปัจจุบัน การสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัยมอบผลงานที่มีคุณค่าตอบสนองต่อมนุษย์ผู้สร้างงาน สามารถสื่อเรื่องราวและเหตุการณ์สำคัญอันน่าประทับใจ ซึ่งเกิดจากการส่งเสริมความคิดและจินตนาการ อย่างอิสระ ความรู้สึกได้สัมผัสจริง การฝึกปฏิบัติด้วยตนเองผ่านการแสดงออกทั้งความคิดและการกระทำ ที่ถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานศิลปะสร้างสรรค์ (Panmanee, 2014) การสรรหาหรือค้นรูปทรงหรือหน่วยงาน ที่มีสาระต่อจุดหมายของการสร้างสรรค์และจัดระเบียบของหน่วยนั้น หน่วยเหล่านั้นให้เกิดเป็นรูปทรงใหม่ขึ้น รูปทรงที่มีเอกลักษณ์ หรือลักษณะเฉพาะตัวของศิลปะ ต้นแบบและมีเอกภาพ การสร้างสรรค์ตรงข้ามกับการลอกเลียนแบบไม่ว่าจะเป็นการลอกเลียนแบบจากธรรมชาติหรือจากสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น (Nimsamoe, 1988) นอกจากนี้ การใช้กลวิธี ทางศิลปะ ผลงานศิลปะที่ไม่มีใครทำมาก่อน โดยไม่ใช้การลอกแบบ เลียนแบบ หรือชื่นชมในผลงาน ศิลปะที่มีแต่เดิม การแสดงออกทางสร้างสรรค์เป็นการแสดงออกตามที่เป็นไป โดยเสรี โดยใช้สื่อกลาง เช่น ภาษา สี ไม้ ดินตรี และอื่น ๆ เป็นเครื่องมือแสดงถึงความรู้สึก ประสบการณ์ ความเข้าใจที่ชัดเจนและอารมณ์ที่ลึกซึ้ง (Jiwbang, 1994)

ดังนั้น คุณค่าทางเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นของชาวไทยหล่ม ประกอบด้วย การแห่ปราสาทผึ้ง การแห่หยวก ประเพณีผีตาโม่ ประเพณีสงกรานต์ไทหล่ม สถาปัตยกรรมเรือนไม้แบบไทย-ลาว และลิม (โปสท์) วัดโบราณ จิตรกรรมฝาผนังแบบล้านช้างที่วัดศรีมงคล (บ้านนาทราย) และการทอผ้าชิ้นหัวแดง ตีนก่านที่มีลวดลายจากธรรมชาติ โดยชุมชนมีแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาอัตลักษณ์เพื่อการสร้างจุดเด่น และจดจำง่าย การเชื่อมโยงพื้นที่กับชุมชน การใช้วัสดุท้องถิ่นในการตกแต่ง การจัดแสดงวัตถุและข้อมูล อย่างสวยงาม การรักษาของแท้ดั้งเดิม การจัดพื้นที่กิจกรรมร่วมของชุมชน และการออกแบบ ปรับปรุง และตกแต่งลวดลายจากประเพณีโดยใช้ไม้สีธรรมชาติและแสงธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรม ประเพณี สถาปัตยกรรม ศิลปะ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ ทั้งในด้านการใช้วัสดุท้องถิ่น การออกแบบ พื้นที่ และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (Teesuk, 2023) นำมาสู่วัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้ คือ การศึกษา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาและศิลปะ เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปะวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และพัฒนาถนนศิลปะเชิงสร้างสรรค์ของชาวไทยหล่มในจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงเป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัย ครั้งนี้ เพื่อให้อัตลักษณ์พื้นถิ่นคงอยู่และสามารถเป็นสถานที่ดึงดูดผู้มาเยือนและสาธารณชนทั้งชาวไทย

และชาวต่างชาติ โดยความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และการรวมพื้นที่ในกิจกรรมทางวัฒนธรรมเป็นรากฐานของเมืองแห่งความคิดสร้างสรรค์ (Costa, 2007) ที่นำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวไทหล่มในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้ต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัย (Creation of contemporary art) เป็นแนวคิดการผสมผสานระหว่างสุนทรียศาสตร์ร่วมสมัยและศิลปะแบบดั้งเดิม ได้จุดประกายให้เกิดการผสมผสานระหว่างนวัตกรรมกับบทสนทนาเชิงปรัชญาผ่านภาพวาดที่ประณีตละเอียดลออ การสนทนาและการผสมผสานกันของสองแนวทางนี้ ไม่เพียงสะท้อนลักษณะเฉพาะและแนวโน้มของสุนทรียศาสตร์ร่วมสมัย แต่เป็นการสืบสานคุณค่าและอิทธิพลทางสุนทรียศาสตร์จากศิลปะแบบดั้งเดิมอีกด้วย (Laurson et al., 2021) ประการแรก คือ ศิลปะแบบดั้งเดิมสะท้อนให้เห็นในนวัตกรรมทางศิลปะ ส่วนศิลปะร่วมสมัยสร้างสรรค์รูปแบบและการแสดงออกทางศิลปะใหม่ ๆ โดยแยกส่วนและจัดระเบียบเทคนิคและรูปแบบดั้งเดิมของการวาดภาพบุคคลอย่างพิถีพิถัน ซึ่งนวัตกรรมทางศิลปะแบบดั้งเดิมสะท้อนถึงความคิดสร้างสรรค์ในเชิงปรัชญา โดยเน้นการตั้งคำถามและการก้าวข้ามแนวคิดและบรรทัดฐานดั้งเดิม (Chen, 2025) ประการที่สอง คือ สุนทรียศาสตร์ร่วมสมัยกับศิลปะแบบดั้งเดิมสะท้อนให้เห็นแนวคิดทางศิลปะ โดยศิลปินร่วมสมัยให้ความสำคัญกับการแสดงออกของประสบการณ์ส่วนบุคคลและการถ่ายทอดอารมณ์ และผสมผสานโลกภายในของแต่ละบุคคลเข้ากับรูปร่างภาพวาดที่พิถีพิถันแบบดั้งเดิม สร้างงานศิลปะที่เป็นส่วนตัวและเต็มไปด้วยอารมณ์มากขึ้น แนวคิดความงามเฉพาะบุคคลนี้สะท้อนถึงปรัชญาอัตถิภาวนิยมและเน้นย้ำถึงเสรีภาพและความเป็นอิสระของแต่ละบุคคล (Wang, 2021) นอกจากนี้ แนวคิดความงามทางวัฒนธรรมที่หลากหลายสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมในเชิงปรัชญา ซึ่งเน้นความเท่าเทียมและความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (Jumde & Kumar, 2021) สำหรับแนวคิดความงามเฉพาะบุคคลและการบูรณาการความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทำให้การสืบสานมีคุณค่า สามารถเติมเต็มความมีชีวิตชีวาและการให้ความสำคัญใหม่ของยุคสมัยให้กับศิลปะแบบดั้งเดิมผ่านการทำความเข้าใจ การสนทนา และการบูรณาการได้ดียิ่งขึ้น (D'Alvia, 2020)

แนวคิดเกี่ยวกับศิลปะสาธารณะและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Public Art and Cultural Identity) อธิบายอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเติบโตได้จากเรื่องเล่าที่เล่าต่อกันมา ความทรงจำทางประวัติศาสตร์ ภาพลักษณ์ และความรู้สึกที่เชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน และอนาคตในเขตเมืองอย่างต่อเนื่อง เป็นสิ่งที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และได้รับอิทธิพลจากกระแสวัฒนธรรมระดับโลก ขณะที่ศิลปะสาธารณะสามารถทำหน้าที่เป็นคลังข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและความทรงจำร่วมกันได้ ตัวอย่างเช่น ภาพจิตรกรรมฝาผนังขนาดใหญ่ในเมือง การเฉลิมฉลองประเพณีพื้นเมือง การต่อสู้ทางสังคม และวีรบุรุษของชาติ ซึ่งช่วยหล่อหลอมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่สะท้อนถึงสมาชิกในชุมชน ในทำนองเดียวกัน กระเบื้องเซรามิกและศิลปะริมถนนทำให้นึกถึงประเพณีและเส้นทางประวัติศาสตร์ ทำให้เอกลักษณ์ของเมืองตั้งอยู่ในภูมิศาสตร์ทางวัฒนธรรมที่กว้างขวางยิ่งขึ้น ดังนั้น ศิลปะสาธารณะจึงทำให้การเชื่อมโยง

บุคคลที่มีทักษะเชิงแนวคิดและการตีความที่จำเป็นในการชื่นชมความหมายเชิงซ้อนที่ฝังอยู่ในงานศิลปะได้อย่างลึกซึ้ง (Wang, 2025) นอกจากนี้ ศิลปะบนท้องถนนเปลี่ยนพื้นที่สาธารณะให้กลายเป็นตัวแทนทางภาพของวัฒนธรรม ความเชื่อ และประวัติศาสตร์ของผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยใช้ตัวเมืองเป็นผืนผ้าใบ กำแพง สะพาน และอาคารต่าง ๆ ที่เคยถูกมองว่าเป็นพื้นที่ว่างเปล่าไร้ชีวิตชีวา กลับเต็มไปด้วยความหมายที่แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายและความซับซ้อนของชีวิตในเมือง ศิลปินสามารถแสดงตัวตนทางวัฒนธรรมผ่านผลงานภาพจิตรกรรมฝาผนัง ภาพกราฟิก และงานศิลปะสาธารณะจากการใช้ประเพณี ภาษา และรูปภาพของท้องถิ่น ทำให้งานศิลปะเป็นจุดเริ่มต้นของความเชื่อมโยงทางภาพระหว่างศิลปิน ผู้คน ชุมชน กลุ่มวัฒนธรรม และการเมืองมากยิ่งขึ้นได้ (Rastogi, 2025)

แนวคิดเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัย (Contemporary art) สามารถแสดงออกมาได้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยผ่านประสบการณ์ด้านสุนทรียศาสตร์ที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดสิ่งเร้าทางศิลปะและสุนทรียศาสตร์ใหม่ในงานศิลปะสมัยใหม่และในแนวทางปฏิบัติทางสังคมได้ (MacDowell, 2017) ซึ่งมุ่งเน้นไปที่ศิลปะสื่อพื้นที่ของศิลปะร่วมสมัยและพัฒนาอย่างมีพลวัตโดยอาศัยการใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างเผยแพร่ และนำเสนอผลงานศิลปะที่รวมแนวคิดสำคัญต่าง ๆ เช่น งานที่มีรูปแบบเปิด การโต้ตอบระหว่างผู้ชมกับผลงาน ความคิดสร้างสรรค์ของผู้ชม ความคิดสร้างสรรค์ร่วมกัน การเปลี่ยนจุดเน้นจากผลลัพธ์ของความคิดสร้างสรรค์ไปที่กระบวนการ การใช้การโต้ตอบและความเสมือนจริงเป็นวิธีการแสดงออก การรวมกันของชีวิตและศิลปะ รวมทั้งการทำให้รูปแบบศิลปะเป็นประชาธิปไตย โดยให้ความสำคัญกับการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในการกระจายบทบาทของศิลปินและผู้ชม รวมไปถึงลักษณะของสภาพแวดล้อมในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยภายใต้องค์ประกอบของสภาพแวดล้อม (Mironova, 2025) นอกจากนี้ ศิลปะสื่อพื้นที่เป็นเสมือนกระจกอันทรงพลังที่สะท้อนให้เห็นโครงสร้างวัฒนธรรม ความเชื่อ และแนวคิดที่ซับซ้อนซึ่งแผ่ขยายไปทั่วโลก ศิลปินได้รับพื้นที่พิเศษในการสำรวจ ความลึกซึ้งของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ความเชื่อแบบดั้งเดิม และความท้าทายเร่งด่วนในยุคปัจจุบันผ่านการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ทางสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ ดนตรี วรรณกรรม และทัศนศิลป์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่หลากหลายและทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น (Dolkeles, 2024)

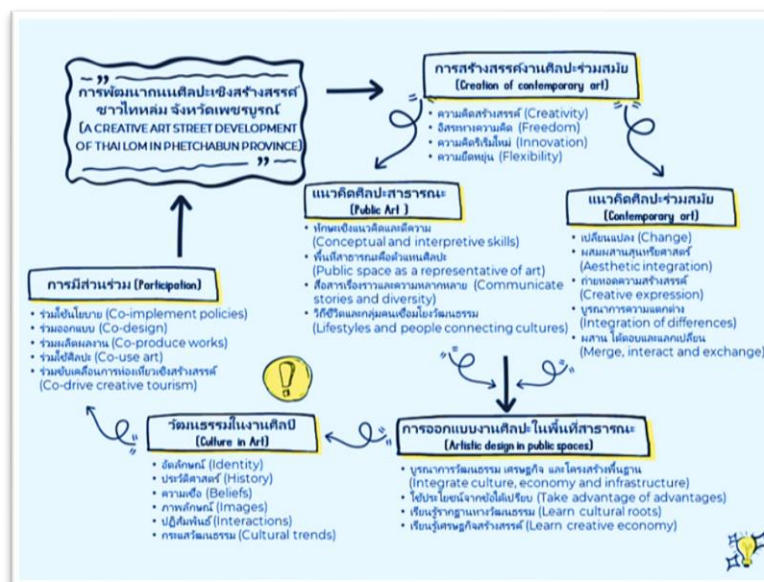
การพัฒนาเมืองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะ (Developing the city as an artistic tourist attraction) เน้นย้ำความจำเป็นในการใช้แนวทางนโยบายที่ครอบคลุมการบูรณาการวัฒนธรรมกับการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้บรรลุศักยภาพทางเศรษฐกิจของเมืองสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่ โดยผสมผสานความคิดสร้างสรรค์เข้าไปในระบบอุตสาหกรรมแบบดั้งเดิม การใช้ประโยชน์จากข้อได้เปรียบของนวัตกรรม ฐานทางวัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่แล้วในขั้นตอนการผลิต จะช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และเกิดขึ้นเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Rodrigues-Ferreira et al., 2023; Manioudis & Angelakism, 2023) ซึ่ง UNCTAD (2013) ได้นำเสนอแนวคิด เศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีพื้นฐานมาจากศักยภาพของสินทรัพย์สร้างสรรค์และสามารถวัดผลได้ผ่านอุตสาหกรรม

สร้างสรรค์ ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมที่หลากหลาย ตั้งแต่ศิลปะพื้นบ้าน ดนตรี หนังสือ หนังสือพิมพ์ จิตรกรรม ศิลปะการแสดง ภาพยนตร์ การกระจายเสียงทางโทรทัศน์และวิทยุ แอนิเมชันและวิดีโอเกมดิจิทัล และบริการด้านสถาปัตยกรรมและโฆษณา โดยทั่วไป การตั้งถิ่นฐานในชนบทตั้งอยู่บนเสาหลักสองเสา ได้แก่ วัฒนธรรม ชนบทและเมือง (Dovey & Sandercock, 2002) วัฒนธรรมชนบทเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันเป็นหลัก ขณะที่วัฒนธรรมเมืองเน้นการสร้างผลิตภัณฑ์ บริการ และเนื้อหาที่สร้างสรรค์ ซึ่งมีส่วนสนับสนุนการสะสมทุนและการสร้างมูลค่าอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น สภาพแวดล้อมการแข่งขันในเมืองใหญ่จึงส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม Waitt and Gibson (2009) ได้เน้นย้ำอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในเมืองเล็ก และพื้นที่ชนบทมีส่วนสำคัญต่อความสามารถในการฟื้นตัวของท้องถิ่นโดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ศิลปะในชุมชน และนวัตกรรมตามสถานที่ ในทำนองเดียวกัน Herslund (2012) พบว่า ชนชั้นสร้างสรรค์ในชนบทมีบทบาทสำคัญต่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่นและการเชื่อมต่อดิจิทัล เพื่อการมีส่วนร่วมในเครือข่ายสร้างสรรค์ระดับโลก การขยายตัวของแพลตฟอร์มดิจิทัลและการทำงานจากระยะไกลทำให้ภาคอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในชนบทสามารถเติบโตได้มากขึ้น ส่งผลให้การผลิตทางวัฒนธรรม งานฝีมือ และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้กลายมาเป็นแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่สำคัญ (Miwa et al., 2022)

ดังนั้น การทบทวนวรรณกรรมข้างต้นนี้ นำมาสู่การสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1. กรอบแนวคิดการวิจัย

Figure 1. Conceptual Framework.

หมายเหตุ. สังเคราะห์จากแนวคิดการสร้างสรรค์ ศิลปะร่วมสมัย ศิลปะสาธารณะและอัตลักษณ์
ศิลปะทางวัฒนธรรม การพัฒนาเมืองท่องเที่ยวทางศิลปะ

Note. synthesized from concepts of creation of contemporary art, public art and cultural identity, contemporary art, developing the city as an artistic tourist attraction.

กรอบแนวคิดการพัฒนางานศิลปะร่วมสมัยในพื้นที่สาธารณะเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์วัฒนธรรม และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย แนวคิดการศึกษา (Input) เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ ศิลปะร่วมสมัย ศิลปะสาธารณะ อัตลักษณ์วัฒนธรรม และการพัฒนาเมืองและการท่องเที่ยวเชิงศิลปะ โดยผ่านกระบวนการ (Process) ออกแบบงานศิลปะที่ผสมผสานอัตลักษณ์วัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน การนำรูปแบบศิลปะร่วมสมัยเข้าไปในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งนำไปสู่ผลลัพธ์ (Output) ให้เกิดงานศิลปะร่วมสมัยในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งสะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นผ่านศิลปะทำให้ชุมชนในพื้นที่กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวทางศิลปะสร้างสรรค์

วิธีการและเครื่องมือ

ระเบียบวิธีวิจัยที่เลือกใช้ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) ดังต่อไปนี้

ประชากรการวิจัยในพื้นที่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ตามที่สำนักงานสถิติแห่งชาติได้นำข้อมูลจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย มาใช้เพื่อรายงานสถิติบ้านจากการทะเบียน จำแนกตามอำเภอ พ.ศ. 2566 รวมทั้งสิ้นจำนวน 152,688 คน (Phetchabun Provincial Statistical Office, 2024) กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยเทคนิคการสุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงในพื้นที่ซึ่งมีการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีพื้นที่สาธารณะ มีวัดโบราณ และเป็นพื้นที่เครือข่ายการท่องเที่ยว จำนวน 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลหล่มสัก ตำบลตาลเดี่ยว โดยกำหนดคุณลักษณะเฉพาะตามบทบาทหน้าที่ จำนวน 4 กลุ่ม คือ กลุ่มวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 10 รูป/คน กลุ่มศิลปินชุมชนไทหล่ม จำนวน 10 คน กลุ่มเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จำนวน 5 คน และกลุ่มผู้ประกอบการที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว จำนวน 31 คน รวมทั้งสิ้น 56 รูป/คน

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ชนิดปลายเปิด (Open-ended) โดยคณะผู้วิจัยสร้างประเด็นคำถามเป็นแนวทางที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ พุทธศิลปะ การส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาวิถีคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ และองค์ความรู้ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ของชาวไทหล่ม ซึ่งสามารถแทรกหรือเพิ่มเติมประเด็นเพื่อการซักถามระหว่างทำการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มได้

ทั้งนี้ โครงการวิจัยพร้อมเครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ตามข้อเสนองานวิจัยเลขที่ ว.32/2568 จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นรายบุคคล จำนวน 8 ครั้ง และจัดการสนทนากลุ่ม จำนวน 2 ครั้ง รวมระยะเวลา 4 เดือน โดยใช้แนวคิดการรวมตัวกัน ที่พิจารณาถึงกระบวนการรวบรวมเอกสารประวัติศาสตร์ เรื่องเล่า และสถานที่รวมตัวกันตามความรู้ในท้องถิ่น (Beel & Wallace, 2020) เพื่อให้เกิด

การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การปฏิบัติ ผลประโยชน์ และการประเมินผลตามสภาพแวดล้อมอย่างเป็นธรรมชาติ (Denzin, 1978) และมีความเป็นอิสระในการเข้าร่วมและการตอบข้อมูลด้วยความเต็มใจ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมคำตอบจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ทำการตีความเบื้องต้น จากนั้นนำมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้แนวทางเชิงตีความอย่างเป็นธรรมชาติ (Creswell & Poth, 2016) โดยมุ่งเน้นการทำความเข้าใจตามแนวคิดและประเด็นหลัก รวมทั้งปัจจัยที่ได้จากการสะท้อนมุมมองทางประสบการณ์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ แหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญา เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการตีความสถานการณ์เชิงพื้นที่ตามความเป็นจริง เพื่อให้ได้เรื่องราวและการค้นพบที่สอดคล้องกัน และแสดงผลลัพธ์การวิจัยด้วยวิธีบรรยายพรรณนา

ผลการวิจัย

ถนนศิลปะสร้างสรรค์ของชาวไทหล่มในจังหวัดเพชรบูรณ์ เกิดขึ้นจากการผลึกษาวิจัย 3 มิติดังต่อไปนี้

มิติประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาและศิลปะ

องค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาและศิลปะของชาวไทหล่ม มีดังนี้

ด้านประวัติศาสตร์ พบว่า การตั้งเมืองหล่มสักใน พ.ศ. 2372 โดยพระสุริยวงศาฯ (คง) และมีการสร้างวัดขึ้นพร้อมกัน คือ วัดศรีมงคล (เดิมชื่อวัดกลาง) ตั้งอยู่ใจกลางเมืองหล่มสักที่เป็นศูนย์กลางศาสนา และการปกครอง ซึ่งในอดีตเคยใช้ประกอบพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา และมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่เป็นหลักฐานแสดงความเชื่อมโยงระหว่างศาสนาและการปกครอง เช่น กบฏเจ้าอนุวงศ์ เป็นต้น

“...“เมืองหล่ม” คำว่า “หล่ม” ถ้าออกเสียงตามสำเนียงพื้นถิ่นจะต้องออกเสียงว่า “ลุ่ม” ในภาษาพื้นเมืองหล่มสักและภาษาพื้นเมืองภาคเหนือรวมประเทศลาว หมายถึง “ข้างล่าง...” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2 มีนาคม 2568)

“...เดิมทีเมื่อแรกตั้งชาวพื้นเมืองชอบเรียกกันว่า หล่มเก่า หล่มใหม่ เมืองหล่มเดิม ที่เรียกว่าหล่มเก่าเพราะทางราชการฝ่ายปกครองให้ชื่อเป็นอำเภอต่อมาทางราชการใช้ชื่อว่าเมืองหล่มสักดี และต่อมาตั้งเป็นจังหวัดหล่มสักปี พ.ศ.2473-2474 จึงยุบจังหวัดหล่มสักก็รวมเข้ากันกับจังหวัดเพชรบูรณ์ และใช้มาตลอดจนทุกวันนี้...” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 20, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มีนาคม 2568)

ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า การตั้งชื่อวัดและการเปลี่ยนชื่อจาก "วัดกลาง" มาเป็น "วัดศรีมงคล" แสดงถึงภูมิปัญญาการตั้งชื่อที่สะท้อนความเป็นสิริมงคลและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมทางวัฒนธรรมและเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมสำคัญของชุมชนมาแต่โบราณ

“...ชื่อว่า “วัดกลาง” ก็คือ “วัดศรีมงคล” ในปัจจุบันนี้ ตั้งแต่สร้างวัดเป็นต้นมา มีเจ้าอาวาสทั้งหมด 17 รูป ด้วยกัน...” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 20, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มีนาคม 2568)

ด้านศิลปะ มีลักษณะศิลปะผสมผสานระหว่างศิลปะราชสำนักกับศิลปะพื้นถิ่นของภาคเหนือตอนล่างและภาคกลางตอนบน โดยโบสถ์ วิหาร เจดีย์ แสดงถึงพุทธศิลป์สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของชาวไทหล่ม ดังเช่น พระเจ้าไม้ เป็นงานพุทธศิลป์ท้องถิ่นที่มีคุณค่าสูงทางศิลปกรรม ความศรัทธา และประวัติศาสตร์ สะท้อนอัตลักษณ์ไทหล่มได้อย่างลึกซึ้ง และพระพุทธรูปชัยมงคล เป็นพุทธศิลป์ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา การปกครอง และอัตลักษณ์ท้องถิ่น ที่มีความโดดเด่นด้านความงามทางศิลปะและบริบททางประวัติศาสตร์

“...พระพุทธรูปชัยมงคลถือเป็นพระพุทธรูปสำคัญประจำเมืองหล่มสัก โดยรับการอุปถัมภ์จากกลุ่มเจ้าเมืองและกรมการเมืองหล่มสักมาโดยตลอด...” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 22, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มีนาคม 2568)

ด้านส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ วัดศรีมงคลถูกพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ศิลปะ และศาสนา โดยใช้พุทธศิลป์เป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ เช่น ศิลปะพื้นบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง สถาปัตยกรรมที่มีเรื่องเล่าประกอบ และเปิดพื้นที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น จำหน่ายสินค้าชุมชน ส่งเสริมเศรษฐกิจควบคู่การเรียนรู้ เป็นต้น

“...วัดศรีมงคล เป็นพื้นที่การเรียนรู้ที่ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งพุทธศิลปกรรม และพระพุทธศาสนาควบคู่กัน...” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 23, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มีนาคม 2568)

ด้านพัฒนาวิธีคิดสร้างสรรค์ พบว่า มีการออกแบบเสนาสนะที่มีความงดงามเพื่อสื่อถึงความงามทางจิตวิญญาณ โดยเป็นแนวคิดที่มาจากพุทธศิลป์ล้านช้างและหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ถือเป็นตัวอย่างนวัตกรรมทางวัฒนธรรมที่สามารถยกระดับการคิดเชิงสร้างสรรค์ในระดับชุมชน

“...เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันท่านได้วางแนวคิดการก่อสร้างที่เชื่อมโยงกับความเชื่อพระพุทธศาสนาล้านช้าง พุทธประวัติและยังเน้นเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาด้วย...” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 24, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มีนาคม 2568)

ด้านพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ คือ บูรณาการศิลปะ พุทธศิลป์ และการท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน ทำให้วัดกลายเป็นพื้นที่วัฒนธรรมร่วมสมัย โดยใช้พุทธศิลป์เป็นจุดขายเชิงวัฒนธรรม เช่น พระพุทธรูปขนาดใหญ่ วิจิตรศิลป์พื้นถิ่น เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมที่ผูกโยงกับวิถีชุมชน เช่น การจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน จัดนิทรรศการศิลปะ จัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ และพัฒนาบริเวณหน้าวัดเป็นพื้นที่สร้างสรรค์เพื่อเป็นศูนย์รวมทางศิลปะ วัฒนธรรม และเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งสามารถสร้างงานสร้างรายได้ และส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

“...คนในพื้นที่อาศัยพื้นที่วัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้น ขณะเดียวกันก็มีการพัฒนาพื้นที่บริเวณหน้าวัดขึ้นมารองรับเศรษฐกิจชุมชน...” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 25, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มีนาคม 2568)

ด้านองค์ความรู้ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ คือ ศิลปะของวัดศรีมงคลที่แสดงอัตลักษณ์ของชาวไทหล่ม ผ่านพุทธศิลป์ วิจิตรศิลป์ และสถาปัตยกรรม โดยสื่อถึงความเชื่อ ความศรัทธา และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างกลมกลืนอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นตัวอย่างการพัฒนาเป็นทุนทางวัฒนธรรม และเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น สร้างสำนึกท้องถิ่น และเสริมสร้างความภาคภูมิใจของคนในชุมชนร่วมกัน

มิติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปะวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปะวัฒนธรรมและภูมิปัญญา จำแนกบริบทที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

ภาพที่ 2. พื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ร่วมสมัยของชาวไทหล่ม

Figure 2. Contemporary creative art space for the Tai Lom people.

หมายเหตุ. ภาพถ่ายวันที่ 3 มีนาคม 2568 ณ ถนนศิลปะเชิงสร้างสรรค์ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

Note. Photo taken on March 3, 2025 at the Creative Art Street, Lom Sak District, Phetchabun Province.

บริบทพื้นที่สาธารณะของชาวไทหล่ม เรียกว่า “พื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์” เกิดจากองค์ความรู้ ดังนี้

ด้านประวัติศาสตร์ คือ ชาวไทหล่มเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีรากเหง้าทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์มายาวนาน โดยเฉพาะในอำเภอหล่มสักที่พัฒนาเป็นถนนวัฒนธรรม ระยะทาง 350 เมตร ระหว่างวัดศรีมงคลและวัดโพธิ์สนธิ์ศักดิ์คาราม ซึ่งสะท้อนการหยั่งรากลึกความเป็นชุมชนดั้งเดิมและความเชื่อทางศาสนาพุทธ ดังนั้น การฟื้นฟูและพัฒนาเส้นทางวัฒนธรรม จึงเป็นการอนุรักษ์และนำเสนอประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้คนรุ่นใหม่และนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ผ่านการเดินชมพื้นที่ที่มีความหมายแบบร่วมสมัย

“...เมื่อเดินเข้ามาถนนคนเดินไทหล่มก็จะพบสตรีทอาร์ตก่อน เป็นจุดที่เรียกความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เดินถ่ายภาพมาตามถนนวัฒนธรรมได้ดี...”
(ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 34, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มีนาคม 2568)

ด้านศิลปะ โดยเน้นศิลปะเชิงสร้างสรรค์ คือ ประติมากรรมและจิตรกรรมร่วมสมัยที่มีความเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ชาวไทหล่ม การจัดกิจกรรมศิลปะรูปแบบปฏิบัติการจริงและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมซึ่งเป็นกลไกสร้างการเรียนรู้ การสื่อสารอัตลักษณ์ และเสริมสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในชุมชน นอกจากนี้ การออกแบบผังนิเวศวัฒนธรรมบนถนนวัฒนธรรมสามารถสร้างบริบททางศิลปะให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตประจำวันอย่างมีชีวิตชีวาได้

“...ชุมชนแห่งนี้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำรงชีวิตให้เข้ากับยุคสมัย แต่ยังคงกลิ่นอายของอัตลักษณ์ของชาวไทหล่ม...” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 33, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มีนาคม 2568)

ด้านพุทธศิลปะ โดยระยะทางของถนนวัฒนธรรมเชื่อมระหว่างวัดศรีมงคล และวัดโพธิ์สนธิ์ศักดิ์คาราม ซึ่งเป็นพระอารามหลวงที่มีความสำคัญเชิงศาสนาและพุทธศิลป์ ภูมิปัญญาการสร้างวัดพุทธสถาน และการประดับตกแต่งด้วยศิลปะท้องถิ่น ถือเป็นองค์ความรู้ด้านพุทธศิลปะที่สามารถต่อยอดและแปลความในรูปแบบศิลปะร่วมสมัยผ่านการนำเสนอศิลปะบนถนนและกิจกรรมทางศิลปะในพื้นที่ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างศิลปะ วัฒนธรรม และศรัทธาทางศาสนา

“...ทางศิลปินผู้วาดภาพได้มีแนวคิดจะนำศิลปะร่วมสมัยมาเป็นจุดสำคัญหรือจุดเน้นก่อนที่จะเข้าสู่พื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์มิติวัฒนธรรมของชาวไทหล่ม...” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 33, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มีนาคม 2568)

ภาพที่ 3. ถนนศิลปะเชิงสร้างสรรค์ร่วมสมัยของชาวไทหล่ม

Figure 3. Contemporary creative art street of the Tai Lom people.

หมายเหตุ. ภาพถ่ายวันที่ 3 มีนาคม 2568 ณ ถนนศิลปะเชิงสร้างสรรค์ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
 Note. Photo taken on March 3, 2025 at the Creative Art Street, Lom Sak District, Phetchabun Province.

ถนนสายวัฒนธรรมชุมชนชาวไทหล่ม เรียกว่า “ถนนศิลปะเชิงสร้างสรรค์” เกิดจากองค์ความรู้ดังนี้

ด้านแนวคิดสร้างสรรค์ โดยถนนสายวัฒนธรรมถูกใช้เป็นพื้นที่แสดงงานศิลปะเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเน้นเทคนิคการวาดภาพแบบสองมิติและสามมิติ เพื่อสร้างความสมจริงในแง่ของมิติด้านลึก ความกว้าง และภาพลวงตา (illusion) ถือเป็นงานศิลปะตกแต่งพื้นที่ที่ทำหน้าที่สร้างบรรยากาศชวนให้ผู้คนได้หยุดดู-ชม ชวนถ่ายภาพ และกลายเป็นจุดสนใจแรกเมื่อเข้าสู่พื้นที่ถนนวัฒนธรรม

ด้านแรงบันดาลใจ โดยศิลปินจากชมรม “ป้ายสี แต้มผืน ปันจินตนาการ” เป็นกลุ่มจิตอาสาที่ได้นำแรงบันดาลใจจากวิถีวัฒนธรรมของชาวไทหล่ม รากเหง้าและความเชื่อเฉพาะถิ่น การเปลี่ยนแปลงของชุมชน ในยุคปัจจุบันมาผสมผสานระหว่างความดั้งเดิมกับวิถีสมัยใหม่และศิลปะร่วมสมัย ซึ่งสามารถสื่อสารกับคนรุ่นใหม่และนักท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น

ด้านบทบาทศิลปะร่วมสมัย โดยศิลปะเชิงสร้างสรรค์ที่แสดงรูปธรรมออกมาเป็นศิลปะร่วมสมัย ถูกนำมาใช้ในการเปิดทางเข้าสู่เนื้อหาทางวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการปรับรูปแบบการสื่อสารให้เข้าใจง่าย และน่าสนใจ โดยไม่ละทิ้งกลิ่นอายของอัตลักษณ์ไทหล่ม เช่น เครื่องแต่งกาย พิธีกรรม วิถีชีวิต และความเชื่อ เป็นต้น

ด้านผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว โดยใช้ศิลปะเชิงสร้างสรรค์เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวโดยตรง ซึ่งสามารถเพิ่มจำนวนผู้เข้าชมถนนวัฒนธรรมที่ส่งผลให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจบริเวณถนนคนเดินผ่านการจับจ่ายสินค้า ของที่ระลึก งานหัตถกรรมและอาหารพื้นบ้าน มีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยวผ่านนวัตกรรมเชิงศิลปะได้

ด้านการอนุรักษ์และปรับตัว โดยชุมชนชาวไทหล่มปรับตัวตามบริบททางสังคมและยุคสมัย ขณะเดียวกันก็ยังคงรักษาแก่นของอัตลักษณ์ไว้ผ่านการใช้ศิลปะที่มีชีวิตเป็นสื่อกลางที่แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลง การอนุรักษ์ และสามารถอยู่ร่วมกันได้

มิติการพัฒนาถนนศิลปะเชิงสร้างสรรค์

บทบาทของเครือข่ายการพัฒนาถนนศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ชุมชนชาวไทหล่ม เกิดจากการบริหารจัดการร่วมกัน ดังนี้

ด้านความร่วมมือ โดยการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) ระหว่างหน่วยงาน ภาศิหลายฝ่ายเพื่อขับเคลื่อนพื้นที่สร้างสรรค์ เช่น มหาวิทยาลัย วัด โรงเรียน และเทศบาลเมืองหล่มสัก ซึ่งสะท้อนให้เห็นรูปแบบการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมที่ขับเคลื่อนโดยรัฐ ศิลปิน และคนในชุมชนในเชิงวิชาการ วัฒนธรรม และการจัดการพื้นที่

ด้านการพัฒนา ด้วยการออกแบบให้ศิลปะอยู่ร่วมกับวิถีชีวิต การค้า และบริการท้องถิ่นบนถนน ชุมชนวัดศรีมงคลและพื้นที่ต่อเนื่อง ทำให้ถนนคนเดินไทหล่มกลายเป็นถนนวัฒนธรรมที่มีศักยภาพรองรับนักท่องเที่ยว

ด้านการใช้พื้นที่สาธารณะ โดยเปลี่ยนถนนธรรมดาให้เป็นถนนศิลปะเชิงสร้างสรรค์ ถือเป็นการใช้พื้นที่สาธารณะซึ่งได้รับการสนับสนุนด้านกายภาพและงบประมาณจากเทศบาลเมืองหล่มสักเพื่อวัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ด้านบทบาท โดยกลุ่มศิลปิน “ป๋ายสี แด่มฝัน ปันจินตนาการ” เป็นจิตอาสาที่มีบทบาทสำคัญในการออกแบบผลงานและใช้เวลาการสร้างสรรค์มากกว่า 2 เดือน ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นวิถีการใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือสื่อสารวัฒนธรรมร่วมสมัยโดยไม่ทิ้งรากเหง้าเดิมในพื้นที่ท้องถิ่นของชาวไทหล่ม

ด้านการมีส่วนร่วมโดยชุมชน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการดูแลถนนวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มชุมชน กลุ่มแม่บ้าน และเทศบาลเมืองหล่มสัก เป็นการแสดงถึงการกระจายอำนาจสู่ชุมชนเพื่อให้โครงการศิลปะเกิดความยั่งยืน

ด้านการเตรียมพร้อมและขับเคลื่อนการท่องเที่ยว โดยเทศบาลเมืองหล่มสักและหน่วยงานระดับจังหวัด เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ (อบจ.) สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา ได้เข้ามา มีบทบาทร่วมสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์และการเชื่อมโยงกับเครือข่ายท่องเที่ยว

ด้านการดูแลรักษาที่ยั่งยืน โดยศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ถนนวัฒนธรรมต้องผ่านกระบวนการสร้างความเข้าใจ “งานศิลปะคือสิ่งมีชีวิตและต้องการการดูแลรักษา” ภายใต้อริบทความร่วมมือกัน ซึ่งทุกคนต้องถือเป็นภาระ ต้องรับผิดชอบ และต้องถูกถ่ายทอด

อภิปรายผล

องค์ความรู้ที่เกิดจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เชื่อมโยงกับเหตุการณ์สำคัญระดับชาติ ถือเป็นแหล่งภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมผ่านการสร้างเมือง วัด และศิลปกรรมทางพุทธศาสนาที่สะท้อนความเด่นชัดทางอัตลักษณ์เชิงศิลปะ การช่าง ความศรัทธา และความงามของชาวไทหล่มได้อย่างลึกซึ้ง ดังที่ Ma et al. (2025) ได้กล่าวถึงศิลปะเป็นหนทางสำคัญในการส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชนบท และทรัพยากรเชิงสร้างสรรค์ ผู้คน และสถานที่ในฐานะต้นแบบสำคัญในการพัฒนาศิลปะชนบท โดยที่วัฒนธรรม ศิลปะ และความคิดสร้างสรรค์เป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจ และเป็นหนทางฟื้นฟูเศรษฐกิจในชนบทที่สำคัญมาอย่างช้านาน (Bell & Jayne, 2010) เป็นการแสดงให้เห็นการพัฒนาวิธีคิดสร้างสรรค์ที่มีรากฐานทางพุทธศิลปกรรมและหลักธรรมทางศาสนาเป็นตัวอย่างนวัตกรรมวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าระดับชุมชนและสังคมได้อย่างแท้จริง ซึ่งนำไปสู่แนวทางพัฒนาเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการพุทธศิลปกรรมกับการท่องเที่ยว และเกิดวัดต้นแบบแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตเชิงวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ ภายใต้อริบทระบบความเชื่อมโยงศิลปะ ศาสนา และชุมชนเข้าด้วยกันอย่างมีศักยภาพ สามารถนำไปใช้เป็นรูปแบบการพัฒนามิติอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมพื้นที่ที่ยั่งยืน โดยการวางแผนในพื้นที่ชนบทแบบการอนุรักษ์ เน้นการอนุรักษ์ที่ดิน ปกป้องชนบทและภูมิทัศน์โดยคำนึงถึงสุนทรียศาสตร์ (Curry & Owen, 2009) แบบพัฒนาเน้นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีจุดประสงค์เพื่อปกป้องให้การเข้าถึง การสกัด การพัฒนา และอำนวยความสะดวกที่รองรับอุตสาหกรรมใหม่ (Tonts, 2020) และแบบเสรีนิยมใหม่ ที่มุ่งหวังการเป็นมิตรต่อธุรกิจผ่านการส่งเสริม ควบคุม หรือใช้กฎหมายเพื่อส่งมอบโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ชนบท (Natarajan, 2019)

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวไทหล่มภายใต้อริบทศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนพื้นที่ถนนวัฒนธรรมชาวไทหล่ม สามารถสร้างพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว การสื่อสาร และส่งต่อองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ และพุทธศิลปะผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะที่ช่วยส่งเสริมความคิดอิสระ ความมั่นใจ กล้าคิด กล้าแสดงออก ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ ความคิดยืดหยุ่น ความคิดคล่องตัว ความรู้จักทำงานด้วยตนเอง และส่งเสริมให้เกิดผลงาน (Panmanee, 2014) ตามการจัดองค์ประกอบศิลป์ที่มีคุณค่าสำหรับผู้สร้างสรรค์และผู้ศึกษางานศิลปะ คือ ความงามของรูปทรงและความสัมพันธ์กับเรื่องราวที่ต้องการนำเสนอเป็นผลงาน

(Tangprasert, 2015) ดังนั้น จึงขยายความได้ว่าการใช้พื้นที่วัด ถนน และผังเมืองเป็นสื่อกลางเชื่อมโยงรากเหง้ากับอนาคตที่ยกระดับเศรษฐกิจทางวัฒนธรรมและความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ดังที่ Tarlo and Tucker (2019) อธิบายการเติบโตของวัฒนธรรมและศิลปะในพื้นที่ชนบททำให้เกิดการแสดงออกแบบใหม่ต่อประสบการณ์ในพื้นที่ชนบท วัฒนธรรมและศิลปะจึงกลายเป็นวิธีสำคัญที่ผู้คนใช้ในการรับรู้ถึงพื้นที่ชนบท โดยเน้นที่องค์ประกอบ เช่น สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในชนบท มรดกทางวัฒนธรรม สิ่งอำนวยความสะดวกทางวัฒนธรรม และทุนมนุษย์ เพื่อสร้างตัวบ่งชี้และวิธีการที่เฉพาะเจาะจงและเหมาะสมยิ่งขึ้นสำหรับการศึกษาด้านชนบท (Gülümser et al., 2010; Remoldo et al., 2022)

การพัฒนาพื้นที่ถนนศิลปะเชิงสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมชาวไทหล่ม สามารถสร้างความน่าสนใจสร้างพื้นที่เรียนรู้ทางวัฒนธรรม และส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน โดยศิลปะทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างอดีตกับปัจจุบันและเปิดประตูสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทของโลกยุคใหม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะองค์ประกอบการสร้างสรรคงานศิลปะที่เกิดจากสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ลำธาร ภูเขา มนุษย์ ประกอบด้วย บุคคลในครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล และสิ่งที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ จากความนิยมทางศิลปะ เช่น ผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์ สติปัญญา การแสดงออกและผลงาน หรือสิ่งใดที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยความคิดอันบริสุทธิ์เพื่อสร้างสรรค์รูปแบบงานศิลปะ (Chandratita, 2007) ทั้งนี้ อาจนำเสนอหลักการสำคัญได้ 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก คือ การวางระบบความร่วมมืออย่างเป็นทางการ สามารถยกระดับพื้นที่ชุมชนให้กลายเป็นพื้นที่เรียนรู้และสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านศิลปะท้องถิ่น ประการต่อมาคือ การสร้างสรรค์ สามารถอธิบายการสื่อสารอัตลักษณ์และเพิ่มเสน่ห์ให้กับชุมชนในพื้นที่ และท้ายสุดคือ การพัฒนาเมืองแบบวัฒนธรรมเป็นฐาน สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้คนในพื้นที่ การร่วมมือผ่านศิลปะที่มีชีวิตสามารถเป็นตัวกลางเชื่อมโยงความตระหนักรู้อดีต ความเข้าใจคุณค่าในปัจจุบัน และการสร้างผลงานในอนาคตของศิลปิน ชุมชน และเครือข่ายร่วมกัน ทำให้งานศิลปะไม่ถูกปล่อยทิ้งหรือเลือนหายไปจากชุมชน การบูรณาการศิลปะ ท่องเที่ยว และเศรษฐกิจ ทำให้เกิดภาพลักษณ์ใหม่ในฐานะเมืองวัฒนธรรมร่วมสมัยให้กับเมืองหล่มสัก และแนวคิดเจ้าของศิลปะโดยชุมชน (Community-Owned Arts) ที่เน้นการรักษาคุณค่าและความต่อเนื่องของผลงานสร้างสรรค์ ดังที่ White (2010) อธิบายถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและการผลิตงานสร้างสรรค์ ช่วยให้ศิลปะ วัฒนธรรม และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ส่งเสริมความมีชีวิตชีวาของชนบทโดยกระตุ้นการพัฒนาภายในและความสามารถในการฟื้นตัวของชุมชน และ Gkartzios et al. (2022) กล่าวถึงการใช้ประโยชน์จากพลังเชิงพื้นที่ที่แฝงอยู่ในความเชื่อมโยงลักษณะขององค์ประกอบระหว่างทุนที่สร้างขึ้น ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนบนที่ดิน และทุนทางสังคมและวัฒนธรรมก่อให้เกิดผลลัพธ์ของการสร้างพื้นที่ชนบทที่ดีขึ้นร่วมกันได้ รวมทั้งการค้นหาลักษณะที่สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในพื้นที่ชนบทโดยยึดหลักความคิดที่ว่าศิลปะมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรม ท้ายที่สุดจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและมาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้น (Duxbury, 2021)

สรุปผล

การพัฒนาถนนศิลปะเชิงสร้างสรรค์ (Street Art) ของชาวไทหล่มในจังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ข้อค้นพบที่ได้ คือ ชุมชนชาวไทหล่มมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะในเรื่องภาษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เครื่องแต่งกาย และประเพณี ซึ่งสามารถถ่ายทอดผ่านศิลปะบนพื้นที่สาธารณะได้อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ การสร้างสรรค์ถนนศิลปะ เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ผสมผสานแนวคิดร่วมสมัยกับรากเหง้าทางวัฒนธรรมอย่างลงตัว ทำให้เกิดผลงานศิลปะที่สะท้อนเอกลักษณ์ของชาวไทหล่มอย่างแท้จริง โดยกระบวนการพัฒนาเกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ท้องถิ่น ศิลปิน และผู้คนในพื้นที่ แสดงให้เห็นศักยภาพการใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือพัฒนาพื้นที่และสังคม ทำให้ถนนศิลปะเชิงสร้างสรรค์กลายเป็นจุดเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม สามารถสร้างพื้นที่การเรียนรู้ใหม่ การสื่อสารและท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์

ผลกระทบเชิงปฏิบัติ คือ พื้นที่ถนนศิลปะกลายเป็น “จุดหมายปลายทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมสร้างสรรค์” (Landmark) ส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชนด้านการจ้างงานและรายได้สำหรับผู้ประกอบการภายในชุมชน เช่น ร้านค้า แผงลอย และกิจกรรมนำเที่ยว ทำให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของตนเอง เกิดการเรียนรู้ข้ามรุ่นระหว่างปราชญ์ท้องถิ่นกับเยาวชนผ่านการทำงานศิลปะร่วมกัน ส่งเสริมการใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือทางสังคมในการฟื้นฟูพื้นที่ที่รกร้างหรือเสื่อมโทรมให้กลับมามีชีวิต และทำให้หน่วยงานท้องถิ่นและภาคประชาสังคมเห็นความสำคัญต่อการวางแผนพื้นที่สร้างสรรค์ยั่งยืน

ผลกระทบต่อการวิจัยในอนาคต คือ เกิดเป็นกรณีศึกษาสำคัญที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชุมชนที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาผ่านงานศิลปะแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะชี้ให้เห็นศักยภาพของศิลปะบนพื้นที่สาธารณะในฐานะเครื่องมือเชิงวิจัยแบบสหวิทยาการ ได้แก่ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ศิลปะบำบัด และการวิจัยและพัฒนา เพื่อกระตุ้นให้เกิดการศึกษาต่อยอด เช่น การวัดผลกระทบทางสังคมจากศิลปะชุมชน การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจจากกิจกรรมศิลปะ การสร้างกรอบแนวคิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมร่วมสมัย เพื่อผลักดันให้นักวิจัยได้ให้ความสำคัญกับการใช้ศิลปะสร้างสรรค์ให้เกิดทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) และการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน

แหล่งทุนสนับสนุน

บทความวิจัยนี้เป็นบทความจากโครงการวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ 2567 ตามสัญญาทุนเลขที่ MCU RS 800767039

การมีส่วนร่วมของผู้เขียน

การดำเนินงานวิจัยและจัดทำบทความนี้ได้รับความร่วมมือในการวางแผน การเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และเรียบเรียงเนื้อหาจากผู้เขียนทุกคน

ความขัดแย้งทางผลประโยชน์

ผู้เขียนยืนยันว่าไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับองค์กรทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของบทความนี้

ความพร้อมใช้งานของข้อมูล

ชุดข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถขอรับได้จากผู้เขียนตามคำร้องขออย่างเหมาะสม

จริยธรรมการวิจัย

บทความนี้ ปฏิบัติตามหลักการของการวิจัยและจริยธรรมการตีพิมพ์

เอกสารอ้างอิง

- Beel, D., & Wallace, C. (2020). Gathering together: social capital, cultural capital and the value of cultural heritage in a digital age. *Social & Cultural Geography*, 21(5), 697-717. <https://doi.org/10.1080/14649365.2018.1500632>
- Bell, D., & Jayne, M. (2010). The creative countryside: Policy and practice in the UK rural cultural economy. *Journal of rural studies*, 26(3), 209-218. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2010.01.001>
- Chandratita, C. (2007). *Creating a process for creative art research*. Faculty of Fine Arts, Chiang Mai University. National Science and Technology Development Agency (NSTDA).
- Chen, T. (2025). Arts of the Qing Dynasty. In *Illustrated History of Chinese Art* (pp. 405-459). Springer Nature Singapore.
- Costa, P. (2007). Creativity, Innovation and Territorial Agglomeration in Cultural Activities: The Roots of the Creative City. In P. Cooke & L. Lazzeretti (Eds.), *Creative cities, cultural clusters and local economic development* (pp. 183-210). Edward Elgar.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2016). *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing among Five Approaches*. Sage.
- Curry, N., & Owen, S. (2009). Rural planning in England: A critique of current policy. *Town Planning Review*, 80(6), 575-596. <https://doi.org/10.3828/tp.2009.13>
- D'Alvia, D. (2020). Financial Markets as Financial Systems: A Philosophical Dialogue between Offshore Tax Haven Islands and Systemic Failures. *Pólemos*, 14(2), 297-318. <https://doi.org/10.1515/pol-2020-2019>
- Denzin, N. K. (1978). *The Research Act: An Introduction to Sociological Methods*. McGraw-Hill.
- Document and Archives Committee. (1999). *Culture, historical development, identity, and wisdom of Phetchabun Province*. Ladprao Teachers Council Printing House. https://www.phetchabun.go.th/fileupload/data/1291115464_6bnj67jk.pdf
- Dolkeles, G. (2024). *Impact of contemporary technology on art and design*. IGI Global.
- Dovey, K., & Sandercock, L. (2002). Hype and hope. *City*, 6(1), 83-101. <https://doi.org/10.1080/13604810220142853>
- Duxbury, N. (2021). Cultural and creative work in rural and remote areas: An emerging international conversation. *International Journal of Cultural Policy*, 27(6), 753-767. <https://doi.org/10.1080/10286632.2020.1837788>
- Gkartzios, M., Gallent, N., & Scott, M. (2022). A capital framework for the rural global countryside. *Habitat International*, 127, 102625. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2022.102625>
- Gülümser, A. A., Baycan-Levent, T., & Nijkamp, P. (2010). Measuring regional creative capacity: A literature review for rural-specific approaches. *European Planning Studies*, 18(4), 545-563. <https://doi.org/10.1080/09654311003593614>
- Herslund, L. (2012). The rural creative class: counterurbanisation and entrepreneurship in the Danish countryside. *Sociologia ruralis*, 52(2), 235-255. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9523.2011.00560.x>
- Jiwbang, T. (1994). *Artistic Creativity*. Odeon Store.
- Jumde, A., & Kumar, N. (2021). Protection of traditional art forms under geographical indications law: a case study of Madhubani and Sujini art forms of Bihar, India. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 16(7), 647-665. <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpaa161>

- Laursen, B. K., Gonnerman, C., & Crowley, S. J. (2021). Improving philosophical dialogue interventions to better resolve problematic value pluralism in collaborative environmental science. *Studies in History and Philosophy of Science Part A*, 87, 54-71. <https://doi.org/10.1016/j.shpsa.2021.02.004>
- Lek-Prapai Viriyaphan Foundation. (2016, January 28). *Sociocultural pluralism*. <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=444>
- Ma, T., Wang, Y., Zhang, L., Hong, W., & Yang, X. (2025). Creative assets, people, and places: Rural art action practices of US nonprofit organizations. *Journal of Rural Studies*, 113, 103476. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2024.103476>
- MacDowell, J. (2017). The metamodern, the quirky, and film criticism. In R. van den Akker, A. Gibbons, & T. Vermeulen (Eds.), *Metamodernism: Historicity, affect, and depth after postmodernism (Radical Cultural Studies)* (pp. 25-40). Rowman & Littlefield.
- Manioudis, M., & Angelakis, A. (2023). Creative economy and sustainable regional growth: Lessons from the implementation of the entrepreneurial discovery process at the regional level. *Sustainability*, 15(9), 7681. <https://doi.org/10.3390/su15097681>
- Mironova, T. (2025). The Impact of Innovative Technologies on Contemporary Media Arts Evolution. *Metallurgical and Materials Engineering*, 31(3), 284-291. <https://doi.org/10.63278/1366>
- Miwa, N., Bhatt, A., & Kato, H. (2022). High-speed rail development and regional inequalities: Evidence from Japan. *Transportation research record*, 2676(7), 363-378. <https://doi.org/10.1177/0361198122107856>
- Natarajan, L. (2019). Planning for rural communities and major renewable energy infrastructure. In *The Routledge Companion to rural planning* (pp. 548-556). Routledge.
- Nimsamoe, C. (1988). *Elements of Art*. Thai Wattana Panich.
- Panmanee, A. (2014). Train yourself to think, think creatively. Chulalongkorn University Press.
- Phetchabun Provincial Statistical Office. (2024). *Phetchabun Provincial Statistical Report: 2023*. Phetchabun Provincial Statistical Office.
- Rastogi, S. (2025). Cultural Identity in Contemporary Street Art: A Global Perspective on Urban Visual Expression. *Shodh Sagar Journal of Language, Arts, Culture and Film*, 2(1), 1-6. <https://doi.org/10.36676/jlacf.v2.i1.24>
- Remoaldo, P., Matos, O., Freitas, I., Gôja, R., Araújo Alves, J., Ribeiro, V., Pereira, M., & Xavier, C. (2022). An international overview of certified practices in creative tourism in rural and urban territories. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 46(8), 1545-1573. <https://doi.org/10.1177/10963480209507>
- Rodrigues-Ferreira, A., Afonso, H., Mello, J. A., & Amaral, R. (2023). Creative economy and the quintuple helix innovation model: A critical factors study in the context of regional development. *Creativity Studies*, 16(1), 158-177. <https://doi.org/10.3846/cs.2023.15709>
- Tangprasert, T. (2015). *Art Elements 1* (10th ed.). Fueangfa Printing.
- Tarlo, H., & Tucker, J. (2019). Poetry, painting, and change on the edge of England. *Sociologia ruralis*, 59(4), 636-660. <https://doi.org/10.1111/soru.12232>
- Teesuk, D. (2023). The Study of Thai Lom Identity for Redesigning Wat Pho Thong Nam Krung Local Museum, the Antique and Cultural Tourist Attraction of Phetchabun Province. *Built Environment Inquiry Journal (BEI): Faculty of Architecture, Khon Kaen University*, 22(1), 35-53. <https://doi.org/10.14456/bei.2023.3>
- Tonts, M. (2020). Developmentalism, path dependence and multifunctionality: Reflections on Australian rural planning cultures. *Planning Theory & Practice*, 21(5), 776-782.
- UNCTAD. (2013). *Creative Economy Report 2013 Special Edition: widening local development pathways*. UNESCO and UNDP. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000224698>
- Waitt, G., & Gibson, C. (2009). Creative small cities: Rethinking the creative economy in place. *Urban studies*, 46(5-6), 1223-1246. <https://doi.org/10.1177/0042098009103862>
- Wang, C. (2021). Comparison between computer art design and traditional art design based on big data analysis. *Journal of Physics: Conference Series*, 1915(3), 032043. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1915/3/032043>
- Wang, Z. (2025, March). Pathways to Fostering Cultural Identity and Social. In *Proceedings of the 2024 4th International Conference on Public Art and Human Development (ICPAHD 2024)* (Vol. 910, p. 222). Springer Nature.
- White, P. (2010). Creative industries in a rural region: Creative West: The creative sector in the Western Region of Ireland. *Creative Industries Journal*, 3(1), 79-88. https://doi.org/10.1386/cij.3.1.79_1